

Sygn. akt V GC 834/20 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2021 roku

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu V Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Bartosz Łopalewski
Protokolant:	sekr. sąd. Elżbieta Fałowska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2021 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko (...) spółce z o. o. w N.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) spółki z o. o. w N. na rzecz powoda M. Ś. kwotę 1.845,00 zł (jeden tysiąc osiemset czterdzieści pięć złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia 25 marca 2020 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od powoda M. Ś. na rzecz strony pozwanej (...) spółki z o. o. w N. kwotę 808,50 zł (osiemset osiem złotych pięćdziesiąt groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie naliczanymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt V GC 834/20 upr

UZASADNIENIE WYROKU

Stan faktyczny

B. M. był i jest dyrektorem handlowym w (...) spółce z o.o. z siedzibą w Ż..

Dowód: wydruk serwisu internetowego (k. 87-88)

zeznanie B. M.

26 lutego 2019 roku powód zawarł ze stroną pozwaną umowę, której przedmiotem było świadczenie na rzecz strony pozwanej usług doradczych, pomocowych i zarządzania projektami (pkt 1 umowy).

W umowie wskazano, iż rolę konsultanta będzie wykonywał B. M. (pkt 4.6. umowy).

Wynagrodzenie umówiono na kwotę 6.000 zł netto miesięcznie (pkt 3.1.1. umowy).

Umowa określała moment wejścia jej w życie jako 1 marca 2019 roku (pkt 4.5. umowy).

Umowa zawarta została na czas określony 24 miesięcy (pkt 7.1. umowy). Jednocześnie określała, iż po okresie pierwszych 12 miesięcy strony mogą ją wypowiedzieć z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (pkt 7.2. umowy).

Dowód: umowa (k. 27-33)

Zgodnie z umową konsultant miał obowiązek przebywać w siedzibie strony pozwanej dwa dni w każdym tygodniu (pkt 2.1.7. umowy).

Dowód: umowa (k. 29)

Umowa zawarta została w oparciu o projekt przygotowany przez B. M..

Dowód: zeznanie B. M.

W okresie od marca 2019 roku do czerwca 2019 roku umowa była wykonywana.

(niesporne)

Od kwietnia 2019 roku przedstawiciel handlowy strony pozwanej D. C. zajmował się przygotowaniem przyszłej transakcji z (...) spółką z o.o. z siedzibą w Ż., w ramach której strona pozwana miała przejąć odpłatnie od (...) Grupa (...) odpady określonego rodzaju.

W tym zakresie D. C. współpracował z B. M. jako doradcą strony pozwanej. D. C. miał świadomość, że B. M. jest równocześnie związany z (...) spółką z o.o. z siedzibą w Ż..

Dowód: zeznanie D. C.

zeznanie B. M.

W tygodniu od 24 do 30 czerwca 2019 roku B. M. był obecny w siedzibie strony pozwanej jeden dzień. W tygodniu od 1 do 7 lipca 2019 roku przedstawiciel nie był obecny ani jednego dnia.

(niesporne)

W tym okresie przebywał na wycieczce w Iranie. W dniach 26, 27, 30 czerwca oraz 1, 2, 3, 4 i 5 lipca 2019 roku kontaktował się przez komunikator (...) z wiceprezesem strony pozwanej. W dniach 27 czerwca 2019 roku oraz 1, 3 i 4 lipca 2019 roku w ten sam sposób kontaktował się z prezesem zarządu strony pozwanej, a w dniu 4 lipca 2019 roku z pracownikiem sekretariatu strony pozwanej.

Dowód: wydruk z komunikatora (k. 154-160)

Strona pozwana zapłaciła powodowi w całości wynagrodzenie za miesiąc czerwiec i lipiec.

(niesporne)

29 lipca 2019 roku B. M. korespondował mailowo z D. C. na temat podpisania umowy z (...) spółką z o.o. z siedzibą w Ż.. Wskazał, że posiada kartę charakterystyki odpadów a umowa jest gotowa do podpisu. Ze strony (...) Grupa (...) nie będzie jej podpisywał on sam, gdyż „byłoby ze wszech miar niehigienicznie i niezręczne dla spółki (...)”.

Dowód: wydruk korespondencji (k. 142)

5 i 6 sierpnia 2019 roku B. M. przebywał w siedzibie strony pozwanej w N..

Dowód: wydruk z historii karty kredytowej (k. 136)

zeznanie B. M.

Umowa z (...) Grupa (...) nie została podpisana przez stronę pozwaną. Zarząd strony pozwanej odmówił jej podpisania.

(niesporne)

Pismem z 9 sierpnia 2019 roku strona pozwana oświadczyła o rozwiązaniu umowy z powodem ze skutkiem natychmiastowym. Jako przyczynę wskazała brak świadczenia usługi przez kilkanaście dni w okresie czerwiec – lipiec 2019 roku oraz podjęcie się pełnienia funkcji w podmiocie konkurencyjnym.

Oświadczenie to nadano drogą e-mailową oraz pocztą tradycyjną. Pozwany otrzymał pismo zawierające oświadczenie w dniu 12 sierpnia 2019 roku.

Dowód: pismo (k. 44)

wydruk korespondencji (k. 45)

potwierdzenie nadania i odbioru (k. 81-82)

Wiadomością e-mailową z 23 sierpnia 2019 roku powód domagał się wskazania dwóch dni w nadchodzącym tygodniu celem umożliwienia stawienia się w siedzibie strony powodowej. Nadto oświadczył, iż żadna z przyczyn rozwiązania umowy wskazanych w piśmie z 9 sierpnia 2019 roku „nie miała miejsca”.

Dowód: wydruk korespondencji (k. 46)

Pismem z 30 września 2019 roku powód ponownie zgłosił gotowość wykonywania umowy.

Dowód: pismo (k. 51-53)

3 października 2019 roku powód wystawił fakturę nr (...) na kwotę 1.500 zł.

Dowód: faktura (k. 57)

Strona pozwana odpowiedziała pismem z 16 października 2019 roku.

Dowód: pismo (k. 54)

Dowód: wydruk z komunikatora (k. 154-160)

9 marca 2020 roku powód wystawił fakturę korektę względem faktury (...), którym to dokumentem skorygował należność do zera.

Dowód: faktura (k. 58)

9 marca 2020 roku powód wystawił fakturę nr (...) na kwotę 7.380 zł tytułem wynagrodzenia za miesiąc sierpień.

Dowód: faktura (k. 55)

Faktura została doręczona 10 marca 2020 roku.

Dowód: wydruk śledzenia przesyłki (k. 56)

Pismem z 31 marca 2020 roku powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 51.660 zł tytułem wynagrodzenie za okres od sierpnia 2019 roku do końca lutego 2020 roku.

Dowód: pismo (k. 60)

Strona pozwana omówiła zapłaty.

Dowód: pismo (k. 63)

Ocena dowodów

I.

Strona pozwana nie negowała twierdzeń pozwu o zawarciu umowy o usługi doradcze. Wyraźnie przyznała jej zawarcie (k. 70 akt sprawy). Zarzucała, że „ostatnie usługi (...) były świadczone przez powoda w lipcu 2019 roku” (k. 71 akt sprawy). Tym samym negowała, iż powód świadczył usługi także sierpniu 2019 roku. Zarzut ten był nietrafny. Sąd wziął tu pod uwagę, że:

- 1) powód przedstawił dowód obecności B. M. w N. w dniu 5 sierpnia 2019 roku (wyciąg z rachunku bankowego wskazujący na dokonanie zakupów w Aptece i sklepie (...) znajdujących się w N.);
- 2) powód przedstawił dowód opłacenia noclegu w hotelu w N. (co byłoby nieracjonalne, gdyby B. M. nie przebywał faktycznie w N.);
- 3) w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy z 9 sierpnia 2019 roku powołano się na nieobecność konsultanta w okresie przełomu czerwca i lipca 2019 roku, nie powołano się natomiast na nieobecności w tygodniu poprzedzającym to oświadczenie (co byłoby naturalne, gdyby faktycznie również w tym okresie konsultant był nieobecny);
- 4) żaden z przesłuchiwanych przedstawicieli strony pozwanej nie był w stanie przekonująco wyjaśnić swojej pasywności w odniesieniu do rzekomej nieobecności konsultanta w pierwszym tygodniu sierpnia 2019 roku.

Wobec powyższego Sąd ustalił, że w pierwszym tygodniu sierpnia 2019 roku umowa była realizowana.

II.

Strona pozwana zarzuciła, że rozwiązanie umowy nastąpiło z przyczyn wskazanych w treści oświadczenia z 9 sierpnia 2019 roku, co odpowiadało postanowieniom umownym. Powód odniósł się do tego zarzutu wskazując (w ślad za pozwem także w piśmie procesowym z 3 lutego 2021 roku), że ujawnione przyczyny rozwiązania umowy nie miały charakteru rzeczywistego, bowiem:

- a) nieobecność B. M. na przełomie czerwca i lipca 2019 roku była uzgodniona z kierownictwem strony pozwanej, a nadto pozostawał on w zdalnym kontakcie;
- b) działalność konkurencyjna nie była umownie zakazana, a zaangażowanie B. M. w podmiocie konkurencyjnym było co najmniej od lipca 2019 roku znane kierownictwu strony pozwanej.

Ustalenie powyższych – spornych pomiędzy stronami – kwestii nie było konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy. W świetle łączącej strony umowy oraz charakteru zgłoszonego przez powoda roszczenia, poczynienie tych ustaleń faktycznych nie miało wpływu na rozstrzygnięcie o żądaniu pozwu (o czym szerzej w pkt II, III i IV oceny prawnej).

Sąd – dążąc do zażegnania całości konfliktu pomiędzy stronami – przeprowadził szerokie postępowanie dowodowe, w tym przesłuchał nie tylko wnioskowanych świadków, ale i obu członków zarządu strony pozwanej (wiceprezesa zarządu D. B. oraz prezesa zarządu K. K.). Przesłuchanie to – trwające kilkadziesiąt minut w odniesieniu do każdego

z nich – choć nie skutkowało wypracowaniem ugody, umożliwia, o ile będzie to konieczne, wyrobienie sobie oceny odnośnie wiarygodności lub niewiarygodności twierdzeń strony pozwanej na temat wyżej wymienionych okoliczności.

III.

Końcowo wskazać trzeba, że wiarygodne zeznanie samego powoda ujawniło, że:

- a) nie uczestniczył on w wykonywaniu umowy;
- b) po lipcu 2019 roku nie ponosił kosztów wynagrodzenia B. M. (ani innych kosztów wykonania umowy), gdyż rozwiązał umowę zlecenia łączącą go z B. M. i umówił się z nim dzentelmeńsko co do ewentualnych korzyści z procesu sądowego (minuta 31:00 protokołu).

Ocena prawna

I.

W niniejszej sprawie powód dochodził świadczenia pieniężnego, które charakteryzował jako wynagrodzenie z umowy o świadczenia usług, a dokładnie jako dotyczące „wynagrodzenia objętego fakturą VAT nr (...) (...) za miesiąc sierpień 2019 roku” (st. 11 pozwu). Takie scharakteryzowanie żądania pozwu pozostawało w zgodzie z uzasadnieniem pozwu, w którym powód prezentował zapatrywanie prawne, że „do dnia 1 czerwca 2020 roku strony pozostawały w stosunku zobowiązaniowym, a powodowi należało się umówione wynagrodzenie” (str. 12 pozwu), co znów wynikało z zapatrywania, że oświadczenie o rozwiązaniu umowy z 9 sierpnia 2019 roku mogło wywołać skutek dopiero „z upływem terminów przewidziany w art. 7 pkt 2 przedmiotowej umowy” (str. 12 pozwu).

II.

Umowa łącząca strony (będąca umową o odpłatne doradztwo z wykorzystaniem poufnych informacji) nie posiada odrębnej regulacji ustawowej. Należy do umów podobnych do zlecenia, co skutkuje stosowaniem do niej kodeksowych przepisów o zleceniu (art. 750 k.c.). Na gruncie tych przepisów ukształtował się pogląd, że nawet wadliwe oświadczenie o rozwiązaniu umowy przez jedną ze stron prowadzi do wygaśnięcia tego stosunku umownego. Wadliwość taka stanowi jednak naruszenie umowy, a przez to prowadzi może do roszczeń odszkodowawczych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2002 r., V CKN 1152/00). Zapatrywanie takie wynika z przyjęcia założenia, iż podstawą stosunku zlecenia jest zaufanie łączące strony. Stąd brak takiego zaufania, wyrażający się w oświadczeniu o woli zakończenia współpracy, prowadzi do zakończenia współpracy, choćby nawet oświadczenie to naruszało warunki umowy. Skutkiem takiego naruszenia nie jest utrzymanie się stosunku umownego w dotychczasowym kształcie, a jedynie sankcja odpowiedzialności odszkodowawczej obciążająca naruszcyciela.¹ Zapatrywanie to jest w pełni aktualne w gruncie umów o świadczenie usług, których podłożem – jak w przypadku usług doradczych – jest łączące strony zaufanie a świadczenie niepieniężne polega na pracy żywej konkretnej osoby². Utrata zaufania i złożone w wyniku tego oświadczenie o rozwiązaniu umowy uzasadnia przyjęcie oceny prawnej, że umowa taka została skutecznie rozwiązana. Odmienne zapatrywanie prawne (przyjmujące, że przy określonych postanowieniach umownych stosunek prawny utrzymuje się w niezmienionej postaci) nie odpowiada naturze tego zobowiązania, gdyż nakazywałoby dalsze (do upływu umówionego okresu) świadczenie doradztwa, którego zlecający nie oczekuje, nie chce, czy wręcz uważa za szkodliwe. Skoro podłożem zawarcia każdej umowy konsultingowej (umowy o doradztwo), w szczególności z wykorzystaniem informacji poufnych, jest łączące strony zaufanie, to utrata zaufania (objawiająca się stanowczym i kategorycznym oświadczeniem o rozwiązaniu umowy) musi prowadzić do oceny prawnej, że pierwotne uprawnienia i obowiązki umowne wygasły.³

III.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał za nietrafne zapatrywanie powoda wyrażone w uzasadnieniu pozwu (str. 3), że postanowienia punktów 7.1. oraz 7.2. umowy oznaczają, iż strony „wyłączyły” uprawnienie do rozwiązania umowy w

okresie pierwszych 12 miesięcy obowiązywania umowy.⁴ Takie „wyłączenie” nie jest w świetle art. 746 k.c. prawnie dopuszczalne, gdyż:

- a) strony nie mogły wykluczyć ustawowego uprawnienia do rozwiązania umowy z ważnych przyczyn,
- b) nawet jeśli oświadczenie o rozwiązaniu umowy nie znajdowało uzasadnienia w ważnych przyczynach (w rozumieniu art. 746 § 3 k.c.) lub przyczynach określonych przez strony w treści umowy (pkt 8.2. umowy), to skutek oświadczenia w postaci rozwiązania umowy i tak nastąpił. Zaistniała sytuacja może natomiast powodować po stronie podmiotu nieprawidłowo rozwiązującego umowę odpowiedzialność odszkodowawczą ex contractu, która jednak w niniejszej sprawie nie była dochodzona (o czym szerzej w pkt I oceny prawnej);

Nie budzi przy tym wątpliwości Sądu, że początkiem sierpnia 2019 roku doszło do utraty zaufania pomiędzy stronami. „Pilotowana” od dłuższego czasu przez B. M. transakcja z (...) Grupa (...) nie została ostatecznie zawarta z uwagi na brak akceptacji zarządu strony pozwanej.

IV.

Strona pozwana zdecydowała się na rozwiązanie umowy z powodem ze skutkiem natychmiastowym w dniu 9 sierpnia 2019 roku. W tym dniu doszło więc do rozwiązania umowy. Z mocy umowy – której ważności zawarcia żadna ze stron nie kwestionowała – powstała po stronie powoda wierzytelność o zapłatę wynagrodzenia w wysokości 1/4 wynagrodzenia miesięcznego.

V.

Strona pozwana zarzucała, iż wierzytelność ta nie powstała, gdyż powód nie świadczył usługi w miesiącu sierpniu. Zarzut ten nie został potwierdzony w postępowaniu dowodowym (o czym szerzej w pkt I oceny dowodów).

VI.

Strona pozwana zarzucała, że wierzytelność powoda o zapłatę wynagrodzenia nie uzyskała waloru wymagalności. Brak wymagalności wiązała z treścią faktury nr (...) wskazując, iż ujawniono w niej datę sprzedaży jako 9 marca 2021 roku, czym dojsć miało do naruszenia przepisów 106e oraz 88 ustawy o VAT. Rzecz w tym, że z wiarygodnych dowodów, w tym zeznań księgowej Ż. B. wynika, że strona pozwana:

- a) nigdy nie zwróciła się do powoda, z jakimikolwiek uwagami co do treści faktury, w szczególności nie sugerowała, iż treść ta wymaga poprawy/korekty;
- b) odmowa zaksięgowania faktury i jej zwrot wynikał ze znanego księgowej faktu rozwiązania umowy o doradztwo (nie zaś z racji „formalnej” wadliwości dokumentu);
- c) faktura, choć błędnie określa „datę sprzedaży”, to zawiera w opisie wskazanie, iż dotyczy sierpnia, co czyni zastrzeżenia strony pozwanej pozornymi.

VI.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał, że w majątku powoda powstała wierzytelność o zapłatę kwoty 1.845 zł (jedna czwarta umówionego wynagrodzenia miesięcznego brutto), a z chwilą upływu zakreślone fakturą nr (...)terminu płatności wierzytelność ta stała się wymagalna.

W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił.

VII.

Sprawa rozpoznawana była z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym a uwagi na wniosek zawarty w pozwie.

Koszty procesu

O kosztach procesu orzeczono biorąc pod uwagę, że powód wygrał sprawę jedynie w części.

1 Co istotne, strony mogą – korzystając z dyspozytywności przepisów art. 746 § 1 i 2 k.c. - dowolnie ukształtować terminy rozwiązania umowy, to jest określić, że umowa rozwiązuje się po okresie wypowiedzenia (od jednego dnia wzwyż) lub też bez terminu wypowiedzenia. W orzecznictwie sądowym przyjęto, że przysługująca stronom swoboda w określeniu tego, jak szybko zakończona zostanie współpraca dotyczy także rozwiązania z ważnych przyczyn (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r. V CK 433/03). Dyrektywy wykładni systemowej dostarczają tu argumenty na rzecz tezy, że ilekroć zamiarem ustawodawcy jest wprowadzenie zakazu zarówno wyłączenia, jak i ograniczenia przez strony określonej regulacji, tylekroć daje temu jednoznaczny wyraz w treści przepisu. Przykładowo można wskazać na przepisy art. 437 czy 449⁹ k.c., w których stwierdza się wyraźnie, że określonej w nich odpowiedzialności "nie można wyłączyć ani ograniczyć". W przepisie art. 746 § 3 k.c. jest natomiast mowa jedynie o niedopuszczalności "wyłączenia uprawnienia". Jeśli się równocześnie uwzględni, że wyjątki od wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów, nie powinny podlegać wykładni rozszerzającej, trzeba dojść do wniosku, że strony nie mogą wprawdzie z góry wyłączyć uprawnienia dającego zlecenie do wypowiedzenia umowy z ważnych powodów, nie ma jednak przeszkód, by uprawnienie to ograniczyły przez wprowadzenie terminu wypowiedzenia. Zastrzeżenie takie jest skuteczne prawnie w tym sensie, że jego naruszenie może prowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej.

2 Odróżnia to umowę o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu, od umów innego typu, których realizacja także odbywa się w określonym czasie. Ich istotnym elementem nie jest jednak praca żywa konkretnej osoby lecz określony przedmiot majątkowy już istniejący (jak w przypadku umów najmu, dzierżawy czy leasingu) lub mający dopiero powstać (jak w przypadku umowy o dzieło czy o roboty budowlane). W przypadku tych umów utrata zaufania do osoby wykonującej świadczenie niepieniężne nie ma decydującego znaczenia dla dalszego bytu prawnego umowy.

3 Co nie wyklucza powstania w to miejsce roszczeń odszkodowawczych, o ile do rozwiązania umowy doszło z naruszeniem jej postanowień, zaistniała szkoda majątkowa, a pomiędzy pierwszym i drugim faktem zachodzi adekwatny związek przyczynowy.

4 Nie podzielił Sąd także zapatrywania strony pozwanej, zaprezentowanego w głosie końcowym na rozprawie, jakoby postanowienie zawartej w pkt 7.2. umowy miało świadczyć o dwunastomiesięcznym „okresie próbnym”. Żaden z przeprowadzonych dowodów nie potwierdzał, by intencją stron było umówienie jakiegokolwiek okresu próbnego, w którym rozwiązanie umowy mogłoby nastąpić w sposób uprawniony przez każdą ze stron w trybie natychmiastowym bez względu na sposób jej wykonywania.